

ΒΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ
Κ Α Ι Ο Ε Π Ο Ι Κ Ι Σ Μ Ο Σ
ΜΕ ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Τοῦ Κύπριου γεωγράφου ΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ. ΚΑΔΗ, Β.Α., Μ.Α.

Εἰσαγωγή

Ὁ ἐποικισμὸς τῆς κατεχόμενης Κύπρου μὲ Τούρκους ἀπὸ τὴν Τουρκία, ἴσως ν' ἀποτελῆ, μακροπρόθεσμα, τὴν πιὸ καταστρεπτικὴ γιὰ τὴν Κύπρο τουρκικὴ ἐνέργεια, ποὺ ἀκολούθησε τὴν τουρκικὴ εἰσβολή. Οἰκογένειες Τούρκων στρατιωτικῶν, Λαζοὶ καὶ ἄλλοι Τούρκοι ἀπὸ τὴν ἠπειρωτικὴ Τουρκία, καταφθάνουν στὴν Κύπρο καθημερινά. Οἱ περιουσίες τῶν ἑλληνοκυπρίων τοὺς παραχωροῦνται μὲ αὐστηρὴ ἐπιλογή, μὲ κύριο σκοπὸ τὸν ἐκφυλισμὸ καὶ τὴν ἀποδυνάμωση τῶν τουρκοκυπρίων καὶ τὴν ἐξουδετέρωση τῆς γεωγραφικῆς ἐνότητας τῆς Κύπρου.

Τόσο ὁ ἑλληνοκυπριακὸς τύπος, ὅσο καὶ ἡ ἐπίσημη κυβερνητικὴ πλευρά, παρουσιάζονται νὰ πιστεύουν, πὼς ὁ ἀπώτερος σκοπὸς τοῦ ἐποικισμοῦ αὐτοῦ, εἶναι ἡ ἀλλαγὴ τῆς πληθυσμιακῆς σύνθεσης τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, ὥστε ἡ Τουρκία ν' ἀποκομίσει γεωπολιτικὰ ὀφέλη πρὶν ἀπὸ τίς συνομιλίες γιὰ λύση τοῦ κυπριακοῦ προβλήματος.

Μὲ ἀφόρμηση τὰ πιὸ πάνω, σκοπὸς τοῦ γεωγραφικοῦ προβληματισμοῦ ποὺ ἀκολουθεῖ εἶναι :

α) Νὰ ἐξετάσῃ τίς κοινωνικές, οικονομικές καὶ πολιτικὲς ἐπιπτώσεις, ποὺ εἶχαν οἱ βίαιες μετακινήσεις πληθυσμῶν στὸ γεωγραφικὸ χῶρο τῆς Μέσης Ἀνατολῆς.

β) Νὰ συσχετίσῃ τὸν ἐποικισμὸ τῆς κατεχόμενης Κύπρου μὲ τὴν ἀνθρωπογεωγραφία τῆς Τουρκίας.

γ) Ἀφοῦ ἀναφερθῆ στὴν πληθυσμιακὴ σύνθεση καὶ τὴν γεωγραφικὴ ἐνότητα τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, νὰ τονίσῃ πὼς ὁ ἐποικισμὸς τῆς κατεχόμενης Κύπρου μὲ Τούρκους ἀπὸ τὴν Τουρκία, θὰ ἀποβῆ καταστρεπτικὸς γιὰ τὸ σύνολο τῶν Κυπρίων, Ἑλλήνων καὶ Τούρκων.

Βίαιες μετακινήσεις πληθυσμών

Ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ τότε ποὺ πρωτοπαρουσιάσθηκε, κάπου στὴν Ἀφρική, βρίσκεται συνεχῶς σὲ κίνηση, ἀλλάζει τόπο διαμονῆς. Τὸ εἶδος καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀναγκῶν του, τὰ μέσα ποὺ εἶχε στὴν διάθεσή του, ὁ τύπος καὶ ἡ ἔχταση τῶν ξεχωριστῶν δεσμῶν του μὲ τὸ φυσικὸ καὶ τὸ ἀνθρώπινο περιβάλλον, γίνονται συχνὰ αἰτίες γιὰ μετακίνηση.

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος μετακινεῖται, ὕστερα ἀπὸ ἐλεύθερη ἐκλογή καὶ ἀβίαστη ἀπόφαση, ἀπὸ τὶς ἀγροτικὲς στὶς ἀστικὲς περιοχὲς τῆς ἴδιας τοῦ τῆς χώρας ἢ μεταναστεύει σ' ἄλλες χῶρες. Πέντε εἶναι οἱ λόγοι τῆς μετακίνησης τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου (σὰν ἀτόμου ἢ καὶ σὰν ὁμάδας):

α) Οἰκονομικοί: Ἡ ἀνεργία, ἡ ὑποαπασχόληση καὶ ἡ ἔλλειψη εὐκαιριῶν γιὰ οἰκονομικὴ ἀνέλιξη.

β) Κοινωνικοί: Ὁ ἄνθρωπος πάντοτε ἐπιζητεῖ καλύτερες συνθήκες διαβίωσης.

γ) Πνευματικοί: Ἀνάγκη γιὰ περισσότερη πνευματικὴ ἐλευθερία καὶ ἰκανοποίηση πνευματικῶν ἀναζητήσεων.

δ) Ἐνας πόλεμος, μιὰ ἐπανάσταση, ἡ ἄνοδος ἐνὸς ἀπολυταρχικοῦ καθεστῶτος.

ε) Φυσικοί: Μιὰ καταστρεπτικὴ θεομηνία, ἕνας σεισμός, μποροῦν νὰ ὀδηγήσουν σὲ βίαιο ξεριζωμὸ ἀνθρώπων.

Οἱ πρῶτες μελέτες μὲ ἐπιστημονικὲς ἀξιώσεις πάνω στὴ μετακίνηση πληθυσμῶν, ἔγιναν τὸ 1880 ἀπὸ τὸν βρετανὸ E.G. Ravestein¹. Ἀξιόλογοι σύγχρονοι μελετητὲς στὶς μετακινήσεις θεωροῦνται ὁ Σουηδὸς Torsten Hangenstrand καὶ ὁ Ἀμερικανὸς Wilbur Zelinsky.

Κύρια ἐρωτήματα, ποὺ προσπάθησαν πολλοὶ μελετητὲς τῶν μετακινήσεων πληθυσμῶν ν' ἀπαντήσουν στὶς ἐρευνές τους, εἶναι καὶ τὰ πιὸ κάτω:

α) Ποιὰ ἢ συνεισφορὰ μιᾶς ἐθνικῆς ὁμάδας μεταναστῶν στὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς χώρας ποὺ μετανάστευσαν (π.χ. τῶν Γερμανῶν στὴ Βραζιλία, τῶν Κινέζων στὴ Ν.Α. Ἀσία, τῶν Ἰνδῶν στὰ νησιά Φίτζι);

β) Σὲ ποιο βαθμὸ ὁ πληθυσμὸς ποὺ μετανάστευσε βοήθησε στὴν ἐπίλυση τῶν κοινωνικο-οικονομικῶν προβλημάτων τῆς ἰδιαίτερῆς τοῦ πατρίδας;

γ) Μπορεῖ ἕνα ἐθνικὸ σύνολο ποὺ μετακινήθηκε βίαια, ν' ἀναλάβῃ μὲ ἐπιτυχία ξένους ρόλους, σ' ἕνα ξένο φυσικὸ καὶ ἀνθρώπινο περιβάλλον;

δ) Μήπως ὁ βίαιος ξεριζωμὸς μιᾶς ἐθνικῆς ὁμάδας, ὠφέλησε ἢ ἐβλάψε τὴν ἴδια τὴν χώρα ποὺ ἐκτόπισε τὴν ὁμάδα αὐτὴ (π.χ. ὁ ξεριζωμὸς τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὴν Ἰσπανία, τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀρμενίων ἀπὸ τὴν Τουρκία);

Ὁ γεωγραφικὸς προβληματισμὸς, ποὺ ἀκολουθεῖ, θὰ ἀσχοληθῇ μόνο μὲ τὶς βίαιες μετακινήσεις πληθυσμῶν, ποὺ ἦταν ἀποτέλεσμα πολιτικῶν λόγων, στὸν γεωγραφικὸ χῶρο τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου.

1. E. G. Ravestein, «The Laws of Migration», Journal of RSS, Vol. 52, p.p. 241-305.

Ἐπιπτώσεις ἀπὸ τὶς βίαιες μετακινήσεις πληθυσμῶν καὶ τὸν ἐποικισμό στὴ Μέση Ἀνατολή

Οἱ βίαιες μετακινήσεις πληθυσμῶν εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐξαναγκασμοῦ τῶν ἀνθρώπων νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ σπίτια, τὶς περιουσίες καὶ τὶς ἀσχολίες τους. Μεγάλης ἔκτασης βίαιες μετακινήσεις ἔγιναν στὰ χρόνια ποὺ ἡ ἀνθρωπότητα περνοῦσε μεγάλη κρίση (π.χ. ἡ Διασπορὰ τῶν Ἑβραίων, ἡ ἔξωση τῶν Ἰνδιάνων τῆς Ἀμερικῆς). Ὁ Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, μάλιστα, εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὴν προσφυγοποίηση 45 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων².

Στὴ Μέση Ἀνατολή, τὴν ἐγκαθίδρυση τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ, τὸν Μάη τοῦ 1948, ἀκολούθησε ὁ ξεριζωμὸς τῶν Παλαιστινίων ἀράβων.

Τὸ 1919 ὁ ἑβραϊκὸς πληθυσμὸς τῆς Παλαιστίνης ἔφθανε τὶς 70.000. Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1919 - 1948 (βρετανικὴ παρουσία), 430.000 Ἑβραῖοι, μὲ προέλευση κυρίως τὴν Εὐρώπη (τὰ 90 %), ἐγκαταστάθηκαν στὴν Παλαιστίνη.

Ἄμεσο ἀποτέλεσμα τῆς ἐγκαθίδρυσης τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ ἦταν ἡ προσφυγοποίηση 700.000 Ἀράβων, ποὺ σήμερα φθάνουν τὸ ἐνάμισυ ἑκατομμύριο καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ζοῦν σὰν πρόσφυγες σὲ καταυλισμούς.

Ἡ ἀπογραφή τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Ἰσραήλ, ποὺ ἔγινε τὸν Νιόμβρη τοῦ 1948, ἔδειξε 717.000 Ἑβραῖους καὶ 156.000 Ἀραβες. Τὸ πιὸ ἀξιοπρόσεκτο γεγονός, ὅμως, ποὺ ἐπηρέασε ἀποφασιστικὰ τὴν κατοπινὴ κοινωνικο - οικονομικὴ ἀνάπτυξη τοῦ Ἰσραήλ, ἦταν τὸ χάσμα ποὺ ὑπῆρχε καὶ ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερα νὰ ὑπάρχη μεταξὺ τῶν ἰδίων τῶν μεταναστῶν καὶ τῶν ντόπιων Ἑβραίων. Οἱ Ἑβραῖοι ποὺ προέρχονταν ἀπὸ τὴν Βόρεια Εὐρώπη, τὴν Ἰσπανία καὶ τὶς Ἀραβικὲς χῶρες, ἀντιστοιχοῦσαν, τὸ 1948, μὲ τὰ 75 % τοῦ ὅλικου ἑβραϊκοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ (βλέπε Πίνακα 1). Ὅσοι μετακινήθηκαν ἀπὸ τὴν Βόρεια Εὐρώπη ἦταν γνωστοὶ σὰν Ashkenazic ἢ Ashkenarim, εἶχαν πολὺ ψηλὸ μορφωτικὸ καὶ βιοτικὸ ἐπίπεδο καὶ μιλοῦσαν μιὰ κοινὴ γλῶσσα (Yiddish). Ἀντίθετα, οἱ Ἑβραῖοι ποὺ προέρχονταν ἀπὸ τὶς ἀραβικὲς χῶρες καὶ ποὺ ἦταν γνωστοὶ σὰν Sephardic ἢ Sephardim, εἶχαν πολὺ χαμηλὸ μορφωτικὸ καὶ βιοτικὸ ἐπίπεδο καὶ μιλοῦσαν στὴν πλειοψηφία ἀραβικά.

Ὁ ὅλικὸς πληθυσμὸς τοῦ Ἰσραήλ τὸ 1972 ἔφθανε τὰ 3.000.000. Οἱ Ἑβραῖοι ἀντιστοιχοῦσαν μὲ τὰ 88 % τοῦ πληθυσμοῦ αὐτοῦ. Ἀξιοπρόσεκτο γεγονός εἶναι ὅτι τὰ 65 % τῆς αὔξησης τοῦ ἑβραϊκοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Ἰσραήλ μεταξὺ 1948 - 1972, ὀφειλόταν στοὺς Ἑβραῖους μετανάστες.

Ἐρευνες ποὺ ἔγιναν γιὰ τὶς οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικὲς σχέσεις τῶν Ἑβραίων μεταναστῶν καὶ τὴν συμβολὴ τους στὴν ἐθνικὴ οἰκονομία, ἔδωσαν τὰ πιὸ κάτω ἀποτελέσματα :³

2. J. M. Proudfoot, *European Refugees 1939-1945: A Study in Forced Migration Movement* (Evaston, Illinois: 1956), pp. 31 - 59.

3. Jan Broek and John Webb, *A Geography of Mankind* (N. Y.: McGraw Publ. Co., 1973), pp. 500 - 501. Ἐπίσης ἄλλη ἀξιόλογη πηγή εἶναι τοῦ N. Safram, *Israel Today: A Profile* (N. Y.: Heddtine Series, 1965).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ ΤΟΥ
ΙΣΡΑΗΛ ΤΟ 1948

Προέλευση Έβραίων	Άριθμός	%
Ντόπιοι Έβραίοι	179.250	25
Έβρ. Μεταν. Β. Ευρώπης	466.050	65
Έβρ. Μεταν. Άραβ. Χωρών	71.700	10
Σύνολο	717.000	100

Πηγή: Jan Broek and John Webb. *A Geography of Mankind* (N. Y.: McGraw Publ. Co, 1973), p. 497.

α) Οί Έβραίοι που μετανάστευσαν από τις άραβικές χώρες εξακολουθούν να έχουν το χαμηλότερο βιοτικό και μορφωτικό επίπεδο του έβραϊκού πληθυσμού του Κράτους του Ισραήλ.

β) Οί ίδιοι αυτοί παραμένουν οί πιο δυσπροσάρμοστοι στις οικονομικές αλλαγές (γεωργικές, βιομηχανικές) της χώρας.

γ) Ο μεγαλύτερος δείκτης έγκληματικότητας, που παρατηρείται μέχρι σήμερα στο Ισραήλ, υπάρχει μεταξύ των Έβραίων με το χαμηλότερο βιοτικό και μορφωτικό επίπεδο, δηλαδή των μεταναστών από τις άραβικές χώρες.

δ) Οί Έβραίοι που προέρχονται από τις άραβικές χώρες, φαίνεται ότι αισθάνονται μειονεκτική θέση απέναντι στους άλλους Έβραίους και συχνά παραπονούνται για δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος τους. Έτσι δημιουργούν συχνά σοβαρά κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά προβλήματα στο ίδιο το Κράτος τους.

Η περίπτωση του Ισραήλ, όπως παρουσιάστηκε πιο πάνω, δείχνει πόσο σοβαρά προβλήματα μπορεί να δημιουργήσει ή απορρόφηση μεγάλου αριθμού μεταναστών - έποίκων, από ένα κράτος. Αν λοιπόν οί Έβραίοι μετανάστες, που προέρχονταν από τις άραβικές χώρες και αντιστοιχούσαν μόνο με τὰ 10 % του έβραϊκού πληθυσμού του Ισραήλ (βλέπε Πίνακα 1), προκάλεσαν μίαν άλυτη μέχρι σήμερα κοινωνική, οικονομική και πολιτική αναστάτωση στο ίδιο το Ισραήλ, τή χώρα με το ψηλότερο βιοτικό επίπεδο στην Ανατολική Μεσόγειο, τρομάζει κανένας και να συλλογιστή τις επιπτώσεις που θά έχη στον κυπριακό λαό σαν σύνολο, ή καταστροφική προσπάθεια της Τουρκίας να εγκαταστήση 100.000 έποικους στην Κύπρο, που αντιστοιχούν με 100 % αύξηση του τουρκικού στοιχείου του νησιού και θά αντιπροσωπεύουν τὰ 15 % του όλικού πληθυσμού της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Αν λοιπόν, για τήν περίπτωση του Κράτους του Ισραήλ, διάσημοι σύγχρονοι ανθρωπογεωγράφοι και έθνολόγοι διακηρύττουν ότι : «αν ό σημερινός ρυθμός ανάπτυξης μεταξύ των δυο διαφορετικών ομάδων μεταναστών συνεχιστή, τότε θά οδηγήσουν σ' ένα πολύ διαφορετικό Ισραήλ, απ' ότι ό Νόμος της Έπι-

στροφής είχε τάξει σάν σκοπό του»⁴, θὰ μπορούσε κανένας νὰ συμπεράνη ὅτι, ἂν τὸ πρόγραμμα ἐποικισμοῦ τῆς κατεχόμενης Κύπρου μὲ Τούρκους δὲν ἀναθεωρηθῆ, τότε τὰ ἀποτελέσματα καὶ οἱ ἐπιπτώσεις του, θὰ εἶναι πολὺ διαφορετικά, ἀπ' ὅτι ἡ Τουρκία μὲ τὴν εἰσβολή, ἰσχυρίζεται ὅτι εἶχε τάξει σάν σκοπό της.

Γεγονότα στὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειο

Τὰ τρία ἴσως σημαντικώτερα πολιτικὰ γεγονότα τῆς τελευταίας δεκαπενταετίας στὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειο ἦσαν τὰ ἀκόλουθα :

α) Ἡ ὑποκατάσταση, σὲ μεγάλο βαθμό, τῆς ἀγγλικῆς ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ ἐπιρροή.

β) Ἡ αὔξηση τῆς σοβιετικῆς παρουσίας, τόσο στὴν ξηρὰ ὅσο καὶ τὴν θάλασσα.

γ) Ἡ Ἀνακήρυξη τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας.

Στὰ τελευταῖα δεκαπέντε χρόνια, ἡ ἀμερικανικὴ διπλωματία στὸ γεωγραφικὸ χῶρο τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, κατάφερε ἀπὸ τὴν μιὰ νὰ ἐξεύρη πρακτικὲς λύσεις στὴν ἀντιμετώπιση τοῦ «κομμουνιστικοῦ κινδύνου» καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ διασφαλίσῃ ὀριστικὰ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ Ἰσραήλ, μέσα σ' ἓνα ἀσφυκτικὸ καὶ ἀδιάλλακτο ἀραβικὸ κλοιό. Ὁ ἐξαήμερος προληπτικὸς πόλεμος πέτυχε ἐκεῖνο ποὺ μέχρι τὸ 1956 οἱ ἀγγλογάλλοι δὲν κατάφεραν.

Τὸ τέλος τοῦ ἐξαήμερου προληπτικοῦ πολέμου τῶν Ἑβραίων, ὅμως, ἐσήμανε καὶ τὴν ἀρχὴ μιᾶς πιὸ δυναμικῆς παρουσίας τῆς Ρωσσίας στὴν περιοχὴ, ὥστε νὰ μπορῆ σήμερα νὰ λεχθῆ πὸς ἡ πλάστιγγα τῶν δυνάμεων Ἰσραήλ - Ἀράβων ἔπαυε νὰ κλίνει ἀποφασιστικὰ μὲ τὸ μέρος τῶν Ἑβραίων. Γιὰ πολλοὺς λόγους τῶρα φάνηκε ἀπαραίτητος ὁ ρόλος μιᾶς γειτονικῆς συμμαχικῆς χώρας, ποὺ θὰ βοηθοῦσε τὴν διατήρηση καὶ τὴν ἀσφάλεια τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ. Ἔτσι, ὁ Δυτικὸς Συνασπισμὸς στρέφεται τῶρα ἀποφασιστικὰ στὴν Τουρκία, ποὺ ἀρχίζει ν' ἀποκτᾷ ξεχωριστὴ σπουδαιότητα στὴν περιοχὴ, ὥστε τὰ ἄλλα προβλήματα της ν' ἀντικρῦζονται μὲ περισσότερὴ κατανόηση στοὺς συμμαχικοὺς της κύκλους.

Ἡ ἀνακήρυξη τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, μιᾶς ἀδέσμευτης χώρας μὲ ἔντονη φιλοαραβικὴ πολιτικὴ καὶ μ' ἓνα ἄλλο ἐσωτερικὸ πρόβλημα (ἐνεκα τῆς ἀνάμειξης ἐξωκυπριακῶν κύκλων καὶ συμφερόντων), δημιούργησε μιὰ ἀνεπιθύμητη πραγματικότητα μεταξὺ Ἰσραήλ καὶ Τουρκίας καί, συγχρόνως, ἓνα ἀφιλόξενο καταφύγιο γιὰ τὶς δυὸ βρετανικὲς βάσεις στὴν Κύπρο. Ἔτσι, τὰ πολιτικο-οικονομικὰ συμφέροντα τῆς Δύσης, μέσα στὰ πολὺπλοκα πλοκάμια τῆς δυτικῆς διπλωματίας, κατάστησαν τὸν Ἰούλιο τοῦ 1974, τόσο τοὺς συνεργάτες ὅσο καὶ τοὺς ἐχθροὺς της (Ρωσσία - Ἀνατολικὸ Συνασπισμὸ) ἐχέγγυους τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς!... Ἐκεῖνη τὴν στιγμὴ τῆς εἰσβολῆς, ἡ Τουρκία ἱκανοποιοῦσε τόσο τὰ συμμαχικὰ ὅσο καὶ τὰ δικά της ἐπεκτατικὰ σχέδια καὶ εὐκαιριακὰ ἀπασχολοῦσε καὶ ἀποφόρτωνε τὶς μᾶζες τοῦ τουρκικοῦ λαοῦ. Τὸ πολιτικὸ χάος, ποὺ εἶχε

4. Ibid., p. 501.

όδηγήσει την Ελλάδα ή δικτατορία μαζί με τα σοβαρά προβλήματα άμυνας της χώρας στα βόρεια της σύνορα (πικρές έμπειρίες ιστορικών καιροσκοπισμών), κράτησαν την Ελλάδα ένα άπραγο θεατή, μιάς έθνικά και γεωγραφικά έξουθενωμένης Κύπρου.

Ἡ πραγματική πληθυσμιακή σύνθεση τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας

Ὅπως ἔχει διαμορφωθῆ ἡ κατάσταση στήν Κύπρο, δυό χρόνια μετά τήν τουρκική εισβολή, ὁ σοβαρότερος κίνδυνος πού ἀναπτύσσεται σήμερα εἶναι ἐκεῖνος τῆς πλήρους διαφοροποίησης τῶν δημογραφικῶν δεδομένων τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, σάν ἀποτέλεσμα τῆς βίαιης μετακίνησης τοῦ πληθυσμοῦ καί τοῦ ἐποικισμοῦ τῆς κατεχόμενης Κύπρου μέ Τούρκους.

Ὁ ἐποικισμός τῆς κατεχόμενης Κύπρου, πού ἀκολούθησε τήν εισβολή, ἀποτελεῖ τήν πιό καταστρεπτική ἐνέργεια τῆς Τουρκίας σέ βάρος ὀλόκληρου τοῦ κυπριακοῦ πληθυσμοῦ, Ἑλλήνων καί Τούρκων. Καί τοῦτο γιατί καταστρέφει τήν γεωγραφική ἐνότητα τῆς Κύπρου (τήν ἀλληλοεξάρτηση μεταξύ τοῦ λαοῦ καί τῶν φυσικῶν πόρων, τήν ἀλληλοεξάρτηση μεταξύ ὀλόκληρου τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ).

Τρεῖς φαίνεται νά εἶναι οἱ στόχοι τοῦ ἐποικισμοῦ :

α) Νά αἰτιολογηθῆ ἡ κατακράτηση κυπριακῶν ἔδαφῶν μέ βάση τήν πληθυσμιακή ἀναλογία.

β) Ὁ ἐξαναγκασμός τῶν Ἑλλήνων, πού ἀπόμειναν στίς κατεχόμενες περιοχές, νά καταφύγουν στίς ἐλεύθερες περιοχές τοῦ νησιοῦ.

γ) Ἡ πλήρης κατάληψη καί προσάρτηση ὀλόκληρης τῆς Κύπρου.

Ἡ τεχνητή καί βίαιη μεταβολή, ὅμως, τῆς πληθυσμιακῆς ἀναλογίας τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, μόνο μακροπρόθεσμα μπορεῖ νά ἀποδώσει γεωπολιτικά ὀφέλη στήν Τουρκία, γιατί τὰ πραγματικά δημογραφικά δεδομένα τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας εἶναι αὐτά, πού παρουσιάζονται μέ ἀδιάφυστα στοιχεῖα στόν Πίνακα 2.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 : ΕΚΑΤΟΣΤΙΑΙΑ ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΩΝ ΜΕΤΑΞΥ 1946 - 1970

	1946	%	1960	%	1970	%
Ἑλληνοκ. κλπ.	369.566	82.1	473.265	81.9	518.617	81.9
Τουρκοκύπριοι	80.548	17.9	104.350	18.1	114.383	18.1
Σύνολο	450.114	100.0	577.615	100.0	633.000	100.0

Πηγές : 1. D. Pereival, Census of Population and Agriculture, (Nicosia : 1949).
2. Demographic Report for the Year 1920 (Nicosia Dept of Statistics and Research).
3. United Nations Demographic Yearbook 1963, Table 10, 321 ff.

Ο Πίνακας 2, καταρτίσθηκε με βάση έγκυρες πηγές και παρέχει τὰ πραγματικά και αδιάψευστα δεδομένα τῆς πληθυσμιακῆς σύνθεσης τῆς Κύπρου. Μιὰ πρόχειρη ματιὰ στὸν Πίνακα 2 δείχνει πῶς ὁ τουρκοκυπριακὸς πληθυσμὸς, ἀπὸ τὸ 1946 (πρῶτη ἀπογραφή ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας—ἀγγλοκρατία) μέχρι τὸ 1970, ἦταν σταθερὸς καὶ ἀντιπροσωπεύει γύρω στὰ 18 % τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κύπρου. Οἱ πηγές, πού χρησιμοποιήθηκαν στὸν καταρτισμὸ τοῦ Πίνακα 2, εἶναι ἐπιστημονικὰ τόσο ἐγκυρες καὶ ἐξακριβωμένες, ὥστε ὁποιαδήποτε τεχνητὴ αὔξηση τοῦ τουρκοκυπριακοῦ πληθυσμοῦ, εἶναι ἀπαράδεκτη καὶ δὲν μπορεῖ ν' ἀνατρέψη τὸ πραγματικὸ πληθυσμιακὸ ὑπόβαθρο τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας.

Ὁ ἐξαναγκασμὸς τῶν ἑλληνοκυπρίων ἐγκλωβισμένων στὶς κατεχόμενες περιοχὲς νὰ καταφύγουν στὴν ἐλεύθερη Κύπρο, ἀποτελεῖ τὸ δεῦτερο στόχο τοῦ ἐποικισμοῦ τῆς κατεχόμενης Κύπρου μετὰ τὸν τούρκου ἀπὸ τὴν Τουρκία. Ἡ Ἄγκυρα, μάλιστα, ἔχει διοικητικὰ διχοτομήσει τὴν Κύπρο, ἀσκώντας ἀπευθείας ἀπόλυτο ἔλεγχο διακυβέρνησης στὰ κατεχόμενα κυπριακὰ ἐδάφη. Δημόσιοι ὑπάλληλοι ἀπὸ τὴν Τουρκία ἔχουν τοποθετηθῆ στὰ καίρια πόστα τῆς «Κυβέρνησης Ντενκτάς» καὶ Τούρκοι ἀξιωματικοὶ εἶναι οἱ οὐσιαστικοὶ κυβερνητὲς τῶν περιοχῶν τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, πού εἶναι κάτω ἀπὸ τουρκικὸ ἔλεγχο. Ἡ μεγάλη τουρκικὴ ἐταιρεία ΕΠΙ εἶναι ὁ κύριος ρυθμιστὴς τῆς οἰκονομίας στὰ κατεχόμενα ἐδάφη. Στὶς κατεχόμενες πόλεις ἔχουν ἰδρυθῆ παραρτήματα τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζας τῆς Τουρκίας, μετὰ πρωταρχικὸ σκοπὸ τὴν καθιέρωση τῆς τουρκικῆς λίρας, σὰν τοῦ ἐπίσημου νομίσματος. Τελευταῖα, μάλιστα, ἡ Ἄγκυρα ἔχει ἀναθέσει σὲ γαλλικὸ οἶκο, πού ἔχει κιόλας προβῆ στὴν ἐκπόνηση σχεδίου μεταφορᾶς νεροῦ γιὰ ἄρδευση τῆς κατεχόμενης Κύπρου ἀπὸ τὴν νότια Τουρκία.

Ἡ πλήρης κατάληψη καὶ τουρκοποίηση τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας εἶναι ὁ τρίτος στόχος πού ἐπιδιώκει μετὰ τὸν ἐποικισμό ἡ Ἄγκυρα. Γιατί, στὴν οὐσία του, τὸ κυπριακὸ πρόβλημα δὲν εἶναι πρόβλημα ποσοστῶν 40 %, 30 % ἢ 20 %. Δὲν εἶναι παζάρευμα ἐδαφικὸ. Οἱ Τούρκοι ἐπιζητοῦν προγραμματισμένα ἕνα νομιμοποιημένο προγεφύρωμα, γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουν μελλοντικά, σὲ μιὰ ἄλλη στιγμή ἀδυναμίας τοῦ ἑλληνισμοῦ, τὴν κατάληψη καὶ ἐνσωμάτωση ὁλόκληρης τῆς Κύπρου στὴν Τουρκία.

Σχέσεις μεταξὺ πληθυσμοῦ καὶ οἰκονομίας

Τὰ πληθυσμιακὰ δεδομένα μιᾶς χώρας (ἐτήσιος ρυθμὸς αὔξησης, σύνθεσης ἡλικιῶν, ποσοστὸ ἀρρένων καὶ θηλέων, μορφωτικὸ ἐπίπεδο, εἶδος καὶ ἔκταση ἀπασχόλησης, ποσοστὰ ἀστικοῦ καὶ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα, κατανομή εἰσοδήματος κλπ.) σχετίζονται ἄμεσα μετὰ τὸ ἐπίπεδο καὶ τὸν ρυθμὸ τῆς ἀνάπτυξής της, γιὰ δυὸ κυρίως λόγους :

α) Τὸ ἐπίπεδο καὶ ὁ ρυθμὸς αὔξησης τῆς παραγωγῆς καὶ παραγωγικότητας (ἀγροτικῆς, βιομηχανικῆς) ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ποιότητα καὶ τὴν διαθεσιμότητα τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, πού θὰ ἀξιοποιήσῃ τοὺς φυσικοὺς καὶ κεφαλαιουχικοὺς πόρους.

β) Οί άνθρωποι είναι συγχρόνως παραγωγοί και καταναλωτές. Έπομένως τὸ εἶδος, ἡ ποσότητα καὶ ἡ ποιότητα τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, σχετίζονται μὲ τὸ βιοτικὸ καὶ πολιτιστικὸ ἐπίπεδο τοῦ λαοῦ γενικώτερα, καὶ εἰδικώτερα μὲ τὸ σύστημα κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου.

Ἡ οἰκονομικὴ εὐρωστέια μιᾶς χώρας, μπορεῖ νὰ σημειώσῃ ἀπότομη κάμψη, ἂν ἕνα κλίμα πολιτικῆς ἢ οἰκονομικῆς ἀβεβαιότητος (π.χ. τὸ πρῶτο τρίμηνο μετὰ τὴν τουρκικὴ εἰσβολή) συντελέσῃ στὴ φυγάδευση ἀναγκαίου ἐργατικοῦ δυναμικοῦ. Ὁ βαθμὸς καὶ ὁ ρυθμὸς ἀξιοποίησης τῶν φυσικῶν πόρων, ἐξαρτῶνται ἀπὸ τοὺς ἰδιαίτερους δεσμούς, πού ὁ ἴδιος ὁ λαὸς δημιουργεῖ μὲ τὸ φυσικὸ καὶ ἀνθρώπινο περιβάλλον. Ὁ τρόπος ζωῆς (culture) μιᾶς κοινωνίας ἀνθρώπων εἶναι ἐκεῖνος, πού ἀξιοποιεῖ καὶ δημιουργεῖ νέους πόρους ἀνάπτυξης ἢ καὶ πού δημιουργεῖ χαλαροὺς δεσμούς μὲ τὸ περιβάλλον. Ἡ Ἰαπωνία δὲν ἔχει τοὺς φυσικοὺς πόρους πού ἔχουν πολλὰς ὑπανάπτυκτες χῶρες. Ἐχει ὅμως τοὺς ἀνθρώπινους πόρους.

Τρεῖς λύσεις κυρίως ὑπάρχουν, γιὰ τὴν ἀποφόρτωση τῶν κοινωνικο - οἰκονομικῶν προβλημάτων μιᾶς χώρας: ἡ ἐκμετάλλευση τῶν φυσικῶν πόρων, ἡ ἐκβιομηχανοποίηση καὶ ἀνάπτυξη τοῦ ἐμπορίου καὶ ἡ μετανάστευση. Μέχρι τὰ μέσα τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα, ὑπῆρχε σχεδὸν μιὰ ἐλεύθερη μετακίνηση ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, ἀπὸ τὴν μιὰ χώρα στὴν ἄλλη. Σήμερα, ὅμως, ἐλάχιστες χῶρες ἐπιτρέπουν τὴν εἴσοδο μεταναστῶν. Καὶ στίς χῶρες ἀκόμη πού ἐπιτρέπεται ἡ μετανάστευση, εἶναι ἀποκλειστικὰ γιὰ κεφαλαιούχους, ἐπιστήμονες ἢ τεχνικούς. Σὲ ἀνειδίκευτους ἐργάτες, μὲ χαμηλὸ μάλιστα μορφωτικὸ ἐπίπεδο, ἀπαγορεύεται σήμερα ἡ μετανάστευση καὶ ἡ ἐγκατάσταση σὲ μιὰ ξένη (π.χ. τὰ σημερινὰ προβλήματα τῶν Τούρκων ἐργατῶν, πού ἀπασχολοῦνται στὴν Εὐρώπη καὶ εἰδικώτερα στὴ Δυτικὴ Γερμανία).

Σχέσεις μεταξύ τῆς ἀνθρωπογεωγραφίας τῆς Τουρκίας καὶ τοῦ ἐποικισμοῦ τῆς κατεχόμενης Κύπρου

Μὲ βάση τὴν ἐξέταση πού ἔχει γίνει, θὰ ἐπιχειρηθῇ τώρα μιὰ τομὴ τῆς ἀνθρωπογεωγραφίας τῆς Τουρκίας. Θὰ γίνῃ μιὰ προσπάθεια συσχετισμοῦ τῆς κοινωνικῆς, οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς κατάστασης τῆς Τουρκίας, μὲ τὸ ἀτίθασσο τῆς τουρκικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καί, εἰδικώτερα, μὲ τὸν τουρκικὸ ἐπεκτατισμὸ σὲ βάρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς Ἑλλάδας.

Μ' ἕνα πληθυσμὸ πού φθάνει τὰ 40.000.000, μ' ἕνα ψηλὸ ποσοστὸ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ (τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ πληθυσμοῦ), μὲ ψηλὸ ποσοστὸ ἀνεργίας καὶ ὑποαπασχόλησης (20 % τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ), μὲ ψηλὸ ἐτήσιο ρυθμὸ αὐξησης τοῦ πληθυσμοῦ (2,6, τὰ 50 % μάλιστα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Τουρκίας εἶναι κάτω τῶν 25 χρόνων) καὶ μὲ πολὺ χαμηλὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο (τὸ κατὰ κεφαλὴ ἀκαθάριστο ἐθνικὸ εἰσόδημα ἦταν 300 δολλάρια, τὸ 1970), ἡ Τουρκία συνθλίβεται κάτω ἀπὸ τὸ βάρος ἄλυτων καὶ ἀβάσταχτων κοινωνικῶν, οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν προβλημάτων. Αὐτὰ τὰ χρόνια προβλήματα τῆς χώρας, ἐξηγοῦν τὴν παρουσία τῶν

στρατιωτικῶν στὴν πολιτικὴ ζωὴ. Ἡ ἀνάμειξη τῶν στρατιωτικῶν ἀποτελεῖ σήμερα τὸ μόνο μέσο συγκράτησης τῆς ἀκεραιότητος τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας.

Μερικὰ χρήσιμα συμπεράσματα μποροῦν εὐκόλως νὰ ἐξαχθοῦν καὶ ἀπὸ τὴν ὀργάνωση τῶν πολιτικῶν κομμάτων τῆς Τουρκίας. Ἡ προέλευση τῶν τουρκικῶν πολιτικῶν κομμάτων μέσα ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ Κοινοβούλιο καὶ ὁ σχηματισμὸς τῶν τοπικῶν τους πυρήνων ἀπὸ μικρὲς κλίκες «δυνατῶν» ἐπαρχιωτῶν τὰ χρόνια τῶν νεοτούρκων (1908 - 1918), ἄφησαν ἀνεξίτηλη τὴν σφραγίδα τους στὴν ὀργάνωση τῆς πολιτικῆς ζωῆς τῆς σημερινῆς Τουρκίας. «Τὰ μέλη τῶν πλουσίων οἰκογενειῶν καὶ οἱ στρατιωτικοί, εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ ἐδῶ καὶ ἐξήντα χρόνια διατηροῦν τὴν ἀρχηγία στὶς τοπικὲς κομματικὲς ἐπιτροπές»⁵. Τὸ Ρεπουβλικανικὸ Κόμμα ἔχει παραδοσιακὰ ἀποδειχθῆ σὰν τὸ κόμμα ποὺ ἐκπροσωπεῖ τὰ συμφέροντα τῶν στρατιωτικῶν, τῶν πλουσίων καὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν τῶν ἀνωτέρων καὶ ἀνωτάτων ἰδρυμάτων. Παρ' ὄλο, ποὺ στὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Κόμματος τῆς Δικαιοσύνης φαίνεται πὼς συμμετέχουν καὶ γεωργοί, αὐτοὶ εἶναι οὐσιαστικὰ πλούσιοι γαιοκτήμονες, μὲ μεγάλη ἐπιρροή στὶς λαϊκὲς μᾶζες ποὺ ἐργοδοτοῦν. Οἱ πιθανότητες γιὰ εἰσδοχὴ νέων μελῶν στὰ Διοικητικὰ Συμβούλια τῶν κομμάτων ἀπὸ τὴν χαμηλὴ τάξη τοῦ λαοῦ εἶναι πολὺ περιορισμένες. Τοῦτο καταμαρτυρεῖται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι μεταξὺ τοῦ 1951 καὶ 1970, τὰ 70 % τῶν μελῶν τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τῶν κομμάτων ἐπανεκλέγονταν τὰ ἴδια.

Μετὰ τὸ 1960, οἱ στρατιωτικοὶ ἐπεμβαίνουν στὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας καὶ σταματοῦν μιὰ γιὰ πάντα τὸν θεσμὸ τῶν κοινοτικῶν (ocak) καὶ ἐπαρχιακῶν (bucak) τοπικῶν ὀργάνων τῶν κομμάτων, μὲ τὴν δικαιολογία πὼς ἡ παρουσία τῶν ὀργάνων αὐτῶν ἦταν ἡ αἰτία τῆς διαμάχης μεταξὺ τῶν διαφόρων ἀγροτικῶν κοινοτήτων τῆς Τουρκίας. Χαρακτηριστικὸ, ὅμως, τῆς ὀργάνωσης τῶν πολιτικῶν κομμάτων καὶ γενικὰ τῆς πολιτικῆς ζωῆς τῆς Τουρκίας εἶναι αὐτὸ ποὺ ἀναφέρεται σὲ τελευταῖο δημοσίευμα τοῦ Τούρκου καθηγητῆ Sabri Sayari: «Πολιτικὰ κόμματα στὴν Τουρκία ὑπάρχουν, ὅταν ὑπάρχουν ἐκλογές. Μὲ τὸ τέλος τῶν ἐκλογῶν σταματᾷ οὐσιαστικὰ καὶ ἡ δραστηριότητα τῶν πολιτικῶν κομμάτων. Παρ' ὄλο ποὺ ἀκούονται ὀλόχρονα συζητήσεις στὰ καφενεῖα πάνω σὲ τοπικὰ ἢ ἐθνικὰ προβλήματα, τὰ πρόσωπα τῶν τοπικῶν θρησκευτικῶν ἀρχηγῶν, τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν πλουσίων εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ἐνδιαφέρουν τὸν τουρκικὸ λαό. Αὐτοὺς νιώθει τὴν ἀνάγκη ν' ἀκολουθήσῃ ὁ τουρκικὸς λαὸς καὶ ὄχι τὰ κόμματα»⁶.

Παρ' ὄλα τὰ 40.000.000 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς, ἡ Τουρκία εἶναι σχετικὰ μιὰ ἀραιοκατοικημένη χώρα, μὲ πυκνότητα 120 ἄτομα στὸ τετραγωνικὸ μίλι (Κύπρος, 176 ἄτομα στὸ τετραγωνικὸ μίλι) καὶ μὲ μεγάλα περιθώρια οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης (φυσικοὺς πόρους). Τὰ 78 % τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας (τῆς Κύπρου 36 %) ἀσχολοῦνται, πιὸ σωστὰ, ὑποαπασχολοῦνται στὴ γεωργία. Ὁ ἀστικὸς πληθυσμὸς

5. Ayse, Kudat, «Patron - Client Relations: The State of the Art Research in Eastern Turkey», in Engin D. Akarli and Gabriel Ber-Dor eds). *Political Participation in Turkey* (Istanbul: 1975), p. 62.

6. Sabri, Sayari, «Aspects of Party Organization in Turkey», *The Middle East Journal* Vol. 30, No. 2, 1976, p. 198.

της φθάνει μόνο στα 20 % του όλικου της πληθυσμού (ο αστικός πληθυσμός της Κύπρου το 1973 αντιπροσώπευε τα 42 % του όλικου της πληθυσμού), με τα τρία κυριότερα κέντρα συγκέντρωσης την Κωνσταντινούπολη, την Άγκυρα και τη Σμύρνη. Τόσο το μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού της Τουρκίας που ασχολείται στη γεωργία, όσο και το μικρό ποσοστό του αστικού της πληθυσμού είναι κύρια χαρακτηριστικά του χαμηλού επιπέδου ανάπτυξης της χώρας.

Από το 1963 μέχρι το 1970, σημειώθηκε μιá αύξηση της γεωργικής παραγωγής κατά 20 %. Η αύξηση αυτή, όμως, χάνει την σημασία της αν συσχετισθί με το μεγάλο ποσοστό ανεργίας και τον μεγάλο ρυθμό ετήσιας αύξησης του πληθυσμού. Από την άλλη, ο συντηρητισμός και η άγνοια του Τούρκου αγρότη και η έλλειψη των αναγκαίων κεφαλαίων (ιδιαίτερα τα τελευταία δέκα χρόνια με τις τεράστιες στρατιωτικές δαπάνες της Τουρκίας), αποτελούν χρόνια και άπροσπέλαστα προβλήματα ενάντια στην αύξηση της παραγωγικότητας και τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας. Στο Πενταετές Σχέδιο Αναπτύξεως, που άρχισε το 1973, αναφέρεται πώς η γεωργική ανάπτυξη αποτελεί τον κυριότερο στόχο του προγραμματισμού της Κυβέρνησης. Όμως, η αύξηση της γεωργικής παραγωγής, δεν στηρίζεται στην αύξηση της παραγωγικότητας (έντατική καλλιέργεια), αλλά στην αύξηση της έκτασης της γής που καλλιεργείται. Τουτό, συγχρόνως, είναι και ένδειξη πώς η Τουρκία δεν έχει ανάγκη από ξένα έδαφη για να συγκρατήσει τον πληθυσμό της, αλλά χρειάζεται μιá περισσότερο όρθολογιστική εκμετάλλευση των φυσικών και ανθρώπινων της πόρων με την έξοικονόμηση των αναγκαίων κεφαλαίων.

Η έκβιομηχανοποίηση της Τουρκίας άρχισε το 1933 με την δημιουργία των πρώτων εργοστασίων σιδήρου, χάλυβα, ύφασμάτων και χαρτιού. Με το τέλος του 1974, ύπηρχαν στην χώρα νέες βιομηχανίες τσιμέντου, δερμάτων, όπλων κλπ., που δεν μπόρεσαν όμως να πλησιάσουν το ύψος αύξησης της παραγωγής, όπως καθοριζόταν στο Σχέδιο Αναπτύξεως. Σαν κυριότεροι λόγοι για τουτό, θα μπορούσαν ν' αναφερθούν η διεθνής οικονομική κρίση του 1971, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των επενδύσεων στην Τουρκία προέρχεται από το έξωτερικό (Η.Π.Α., Δυτ. Γερμανία, Όλλανδία, Έλβετία, Γαλλία), οι δυσμενείς επιπτώσεις από την σε μεγάλο βαθμό κρατική παρέμβαση και η έλλειψη του αναγκαίου έπιστημονικού και τεχνικού προσωπικού⁷.

Η λύση της μετανάστευσης, που άποτελούσε τα περασμένα είκοσι χρόνια μιá σοβαρή άποφόρτωση της πληθυσμιακής έκρηξης της Τουρκίας, σήμερα έχει κλείσει όριστικά. Η ανεργία και η ύποαπασχόληση έχουν καταντήσει ένδημικό και άνιάτο φαινόμενο στην χώρα. Αυτές οι τεράστιες και προβληματικές τουρκικές μάζες, από την μιá προσφέρουν την ευκαιρία στους στρατιωτικούς να δικαιολογούν την άνάμειξή τους στην πολιτική ζωή της χώρας και από την άλλη τους προσφέρουν την δυνατότητα να τις κινητοποιούν με ευκολία σαν ύπηρετες ενός στείρου και τεχνητού έθνικισμού.

7. J. Branican and Ηλ. Jarret, *The Mediterranean Lands* (London: Macdonald and Evans Ltd, 1975), pp. 503 - 504.

Αὐτὸς ὁ τεχνητὸς καὶ ξενοκίνητος ἐθνικισμὸς (γιατὶ πρῶτα ἐξυπηρετεῖ τὰ ξένα καὶ ὕστερα τὰ συμφέροντα τῆς χώρας), στὰ τελευταῖα δέκα χρόνια ἀναζητεῖ διέξοδο πρὸς τὸ μέρος τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἑλλάδας (permeable barrier), ὅπου ἡ στρατιωτικὴ ἀναμέτρηση, σύμφωνα πάντοτε μὲ τοὺς Τούρκους, εἶναι λιγώτερο ἐπικίνδυνη, παρὰ πρὸς τὰ βόρεια καὶ τὰ νοτιοανατολικά σύνορα τῆς Τουρκίας, ὅπου ὁ τουρκικὸς ἐπεκτατισμὸς σταματᾷ (reflecting barrier).

Συμπεράσματα

Ἀπὸ τὴν ἐξέταση τῶν ἐπιπτώσεων, πού εἶχαν οἱ βίαιες μετακινήσεις πληθυσμῶν, βγαίνει τὸ συμπέρασμα πὸς τόσο οἱ πρόσφυγες ὅσο καὶ οἱ ἐποικοὶ ἐξακολουθοῦν μέχρι σήμερα ν' ἀντιμετωπίζουν οἰκονομικά, κοινωνικά καὶ πολιτικά προβλήματα. Τὰ σοβαρὰ αὐτὰ προβλήματα συχνὰ ὀδηγοῦν σὲ ἐπικίνδυνες καταστάσεις. Στὴν περίπτωση τοῦ Ἰσραήλ, φάνηκε πὸς οἱ στρατιωτικὲς του ἐπιτυχίες καὶ τὸ τεράστιο ὕψος τῆς ἐξωτερικῆς βοήθειας, δὲν μπόρεσαν μέχρι σήμερα νὰ γεφυρώσουν τὸ κοινωνικὸ καὶ οἰκονομικὸ χάσμα, πὸν μέχρι σήμερα ὑπάρχει μεταξύ τῶν Ἑβραίων μεταναστῶν καὶ τοῦ ντόπιου πληθυσμοῦ.

Ἡ συσχέτιση τῆς ἀνθρωπογεωγραφίας τῆς Τουρκίας μὲ τὴν γεωγραφικὴ θέση τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, ἔδειξαν πὸς ὁ ἐποικισμὸς τῆς κατεχόμενης Κύπρου μὲ Τούρκους, δὲν ἀποτελεῖ στὴν πραγματικότητα μιὰ πρόσκαιρη κάλυψη ἀξιώσεων. Ἡ Τουρκία δὲν ἀποβλέπει μὲ τὸν ἐποικισμὸ σὲ μιὰ βραχυπρόθεσμη προβολὴ καὶ αἰτιολόγηση ἀξιώσεων, γιὰ νὰ ἀποκομίση γεωπολιτικά κέρδη. Ὁ ἐποικισμὸς τῆς κατεχόμενης Κύπρου μὲ Τούρκους ἀπὸ τὴν Τουρκία εἶναι μιὰ προγραμματισμένη προσπάθεια βαθμιαίας τουρκοποίησης ὁλόκληρης τῆς Κύπρου.

Ἡ στρατιωτικὴ καὶ πολιτικὴ ἡγεσία καὶ ὁ λαὸς τῆς Τουρκίας, ὀφείλουν ν' ἀντικρύσουν μὲ ρεαλισμὸ τὰ μέχρι σήμερα ἀποτελέσματα τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς. Γιατὶ στὴν ροὴ τοῦ χρόνου, φάνηκε πὸς τὸ μόνο πὸν κατάφερε ἡ εἰσβολὴ εἶναι μιὰ βίαιη μετακίνηση τοῦ κυπριακοῦ πληθυσμοῦ καὶ μιὰ καταστροφικὴ ἀλλαγὴ τῆς γεωγραφικῆς κατανομῆς τῶν κατοίκων τῆς Κύπρου, πὸν εἶναι καταστροφικὴ γιὰ τὸν κυπριακὸ λαὸ στὸ σύνολό του, ἀλλὰ καὶ γίνεται περισσότερο καταστροφικὴ γιὰ τὴν ἴδια τὴν Τουρκία. Καὶ τοῦτο, γιατί μὲ τὴν τουρκικὴ εἰσβολὴ πάει νὰ καταστραφῇ ἡ γεωγραφικὴ ἐνότητα ἑνὸς μικροῦ νησιοῦ μὲ ἐνιαία οἰκονομία καὶ τὸ οἰκονομικὸ καὶ κοινωνικὸ χάος τῆς Τουρκίας γίνεται ὄλο καὶ περισσότερο σοβαρὸ, μὲ τίς οἰκονομικὲς καὶ πολιτικὲς ἐπιπτώσεις πὸν τῆς ἐπισώρευσε τὸ ἀστάθμητό της ἐγχείρημα.

Ἡ Τουρκία δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ξένα ἐδάφη γιὰ νὰ συγκρατήσῃ τὸν πληθυσμὸ τῆς καὶ νὰ ἀνεβάσῃ τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο τοῦ λαοῦ τῆς. Ἐκεῖνο πὸν τῆς χρειάζεται, εἶναι μιὰ προσπάθεια ἐκμετάλλευσης τῶν φυσικῶν καὶ ἀνθρώπινων τῆς πόρων μέσα στὰ πλαίσια μιᾶς φιλειρηνικῆς (περιορισμὸς τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν) καὶ ἐθνοπρεποῦς πολιτικῆς (λιγώτερη πολιτικο-οικονομικὴ ἐξάρτηση ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ), ὅπως πολὺ ὀρθὰ τὸ ἀντιλήφθηκε ὁ Κεμάλ Ἀττατούρκ.

Ἡ γεωγραφικὴ ἐνότητα τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας (ἀλληλοεξάρτηση μεταξύ τοῦ συνόλου τοῦ λαοῦ τῆς καὶ τῶν φυσικῶν τῆς πόρων), ἀποτελεῖ τὴν πρώτη καὶ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν διαβίωση καὶ ἐπιβίωση τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Τοῦτο πρέπει νὰ προβληματίσῃ ἰδιαίτερα, τόσο τὸν κυπριακὸ λαό, ὅσο καὶ τὴν ἴδια τὴν Τουρκία. Γιατὶ ἀπὸ μιὰ διχοτομημένη - ἀκρωτηριασμένη Κύπρο κανένας δὲν πρόκειται νὰ ὠφεληθῇ. Οὔτε καὶ ἡ ἴδια ἡ Τουρκία, καὶ ἂν ἀκόμα σκέφτεται νὰ καταφέρῃ νὰ πατήσῃ ἓνα δλόκληρο ἀκρωτηριασμένο σῶμα, μιᾶς ἐξουθενωμένης Κύπρου...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Branican J. and Jarret H., *The Mediterranean Lands* (London : Macdonald and Evans Ltd, 1975).
- Broek J. and Webb J., *A Geography of Mankind* (N.Y. : McGraw Publ. Co., 1973).
- Kudat, Ayse, «Patron-Client Relations : The state of Art Research in Eastern Turkey», in Engin D. Akarli and Gabriel Ber-Dor (eds.) *Political Participation in Turkey* (Istanbul: 1975).
- Proudfoot, John, *European Refugees 1939-1945 : A study in Forced Migration Movement* (Evaston, Illinois : 1956).
- Ravestein, E., «The Laws of Migration», *Journal of RSS*, Vol. 52.
- Safram, N., *Israel Today : A Profile* (N.Y. : Heddtine Series, 1965).
- Sayari, Sabri, «Aspects of Party Organization in Turkey», *The Middle East Journal*, Vol. 30, No. 2, 1976.